

Hazádnak rendületlenül...

Március 15-re alkalmas irredenta szindarab, 1 felvonásban.

Irta: **Kőhalmi Julia.** (Marcali.)

Az egész kis darab, egy most szerb megszállás alatt lévő faluban történik.

Szín: Egyszerű tanuló szoba, tetszés szerinti butorral. Iskolai előadásra lehet dobogót alkalmazni asztallal és pár székkal.

SZEMÉLYEK:

Mama
Margit
Gizi
Ósztálytársak
Jóska, Margit testvére.

I. Jelenet.

Margit.

Margit (a térkép fölé hajolva tanul): Magyarországot határolja nyugaton Ausztria, északon Csehország, délen Szerbia vagy ahogy most nevezik: Jugoszlávia. A magyar roppant izgága, megbízhatatlan és elmaradt nép, rokonai a vándorló oláh cigányoknak. Műveltségük igen alacsony fokon áll, sok az írni, olvasni nem tudók száma, általában vadak és csufok... Nahát! ha édesapám nem beszélt volna annyit a világ legszomorubb országáról, ha nem beszélt volna annyi szépet róla könnyes szemekkel, még akkor sem tudnám elhinni ezt a sok hazugságot...

II. Jelenet.

Margit, Gizi.

(Gizi jön, kezében labda, ugráló kötél.)

Gizi: Szervusz Margitka! Tudod már a leckédet? Én már tudom. Kérdezz ki.

Margit: Na mondd, ha tudod.

Gizi (a térképen mutatja, hadarva mondja, de megakad és újra kezdi): Magyarországot határolja... északon Románia... délen... délen... délen pedig szeretett édes hazánk, Szibéria...

Margit: Nem Szibéria te, hanem Szerbia.

Gizi: Pedig hidd el nekem, úgy tudtam. Istenem, elfelejtettem. Most megyek haza és tanulom újra. Pedig játszani szerettem volna.

Margit: Pedig ne játszd, ajánlom, hogy tanuld meg jól, mert ami „nagy tudásu” tanítónk, megint orditozni fog, hogy azt mond-

ja: Te pites mátyár, hát megént csak nem megtánulnyi a főtrajzot? Csirhe mátyár... piszkos mátyár, pihá!

Gizi: De jól tudod utánozni azt a magyargyalázó frátert. Istenem, pedig nem is szabadna így beszélni róla, hiszen...

Margit (közbevág): Csak pártold drágaságom azt a...

Gizi: Nem pártolom, ne félj... Miért is pártolnám? Azért a sok-sok keserű könnyért, amelyet magyar testvéreink szeméből kihullajtat? Hiszen, ha elmondom otthon anyukának, meg apukának, hogy hogyan szid bennünket, magyarokat, az iskolában, az asztalra borulva sirnak és úgy szakad fel belőlük a hang fájón: Édes jó Istenem, meddig tart még büntető ostromozásunk. (Sirnak.)

Margit: Játszani akartál? Nevetni, örvendezni akartunk? s mi lett belőle? Sirás, tépelődés. Mi nem is vagyunk már gyerekek, Gizikém. A szomorú magyar sors mindnyájunkat megöregített: öreg gyerekek lettünk... öregek...

Gizi: De már szaladok is. Margitkám, mert későre jár az idő és nagyon jól akarom tudni a leckét.

Margit: Ne menj haza! Tudod mit, tanuljunk együtt. Jó?

Gizi: Nem bánom. Akkor hát kezdjük.

Gizi—Margit együtt: Magyarországot határolja nyugaton Ausztria, északon Csehország, keleten Románia, délen a mi szeretett édes hazánk, Nagy-Szerbia. (Gizi Szibériát mond.)

III. Jelenet.

Voltak, Jóska.

(Jóska, 10—12 éves fiú. Az alatt jön be, míg tanulnak.)

Jóska: Az, Magyarországot neked Szibéria fogja rögtön határolni. Miért nem vigyázol? Holnap megint bőgve mehetsz haza, mert (grimaszolva) megint „pides mátyárká“ leszel.

Margit: Én ezt nem tanulom meg. Én magyar vagyok, ha meg is kell tagadnunk most azt, hogy magyarok vagyunk!! Hát mondjátok, olyan vagyok én, mint egy kóborló, kártyavető cigány? Na mondjátok? (sirva.) Hát cigány vagyok én?

Gizi: Ne sirj, (ő is sir.) Nem vagyunk mi cigányok. Mi magyarok vagyunk.

Jóska (megelőki): De azért ne kiabálj annyira, még meghallják a katonák. Nem tudom, mi a csodát mászkál itt most ennyira? Szinte feltűnő. Én, gyerekek, valamit érzek a levegőben, aminek nem jó szaga van. Én mindent megérzek, azt tudjátok...

Margit: Igazad van, testvérkém. Most az egyszer majdnem igazat mondtál. Mindent kiszimatolsz. Jó kutya lettél volna, az bizonyos!

Jóska (visszafelel): Igazad van, testvérkém! Mint a jó kutya, megyek és szimatolni fogok a dolgok és szavaim igazságának az érdekében. (El.)

IV. Jelenet.

Voltak, Jóska nélkül,

Gizi: Tanuljunk Margitkám! Jaj, de semmi kedvem nincs hozzá. Milyen jó is azoknak a magyar gyerekeknek, akiknek édes szülőházájukról, drága magyar testvéreikről nem kell ilyen gyalázó dolgot tanulniok.

Margit: Tudod, ha a tanítóbácsi kérdez, én hogy fogok felelni? Mert megsugom néked, én bűnnek tartom ezeket a csuf dolgokat elmondani.

Gizi: Te is? Én is!

Margit: De, ha kérdeznek, felelni kell. Majd felelem a leckét és magamban ezt fogom hozzá gondolni: „Édes jó Jézuskám, ne haragudj reám, szegény kis magyar gyermekedre, hogy ilyeneket mondok arról az országról, amelyről azt szeretném világgá kiáltani: Legszebb ország Magyarország az egész világon! Boesáss meg nekem Jézuskám, de el kell ezeket a csuf rágalmazó dolgokat is mondanom, mert az is nagyon fáj ám szegény szívemnek, mikor azt ordítja a tanítóbácsi: pites mágyár. Édes jó Jézuskám, szeretem nagyon, de nagyon, a mi szegény... megcsönkitott... igazi magyar hazánkat. (Kívülről mozgás, lábcsiszolás.) Istenem, mi az?

Gizi: Hallod, mi lehet az?

V. Jelenet.

Margit, Gizi, Jóska.

(Jóska jön lihegve.)

Jóska: Hát gyerekek, amit én megérzek, annak mindig van valami alapja! Képzeltétek csak, amint megyek az utcán, hát rengeteg katonát látok, akik egyik házból ki-be járnak. Mi lehet itt? Nem tudtam meg semmit.

Margit: Na, látod, ez vagy te!

Jóska: Várj, amíg elmondom. Egy ház előtt hallok ám, amint ordítja az az ördögébörbe bujtatott majomképű rác: Minden mátyárká kette órán belüle, motyója kezibe, nekije és mars hazája nekije. Másirozni fog innen minden áruló piszkos csűrbe bandája az a mátyárjának.

Gizi—Margit együtt: Jaj Istenem, ez borzasztó!

Jóska: Gyerekek, csak álltam. Még a lélegzetem is elakadt. Rohantam haza. Most itt vagyok. Mi lesz velünk? Hiszen akkor nekünk is... mennünk kell... mi is magyarok vagyunk...

Gizi—Margit: Magyarok, szegény magyarok.

Jóska: De nem baj! Gyerekek, menjünk és gyűjtsük össze kis motyónkat, hogy mire sor kerül a mi házunkra, készen legyünk a nagy utra. (Mindhárman el.)

VI. Jelenet.

Mama.

Mama (ruha tetszés szerint. Kezeit tördelve jön. A széket igazgatja, az asztalt rendezi, közben beszél): Jóságos Istenem, ki látod a mi rettenetes életünket, hát mit akarsz még tőlünk? Ó könyörülj már rajtunk, hiszen, ha vétettünk is ellened, már meg-szenvedtünk érte. A sárga földig meg vagyunk alázva. A büszke Árpád ivadékaain hitvány martalócok boeskorai taposnak. Napról-napra kálváriát járunk, mert magyarok vagyunk... És most Istenem, ez mind nem volt elég? Kis hajlékunkból is ki akarnak kergetni! Földönfutóvá tesznek... Ezt nem bírom már... nem bírom... (Elfordul, zokog.)

VII. Jelenet.

Mama, Margit.

Margit (jön szomorúan, szemeit törülgetve): Anyukám, mondd, igaz? hogy... igaz... hogy...

Mama: Igaz... Látod kislányom, a jó Isten azért terem-tette a magyart, hogy amennyi bánat, tövisszorosú és nehéz ke-reszt van a világon, azt mind, mind ő vigye fel vállán a Kálvá-riára...

Margit: Anyukám, messze van még a Kálvária?

Mama: Messze? Ki tudhatja azt kislányom. Senki más, csak a jó Isten.

VIII. Jelenet.

Voltak, Jóska.

Jóska (sir): Nahát! ez borzasztó, ez piszkosság... ez gyalá-zat... ez... ez...

Mama: Mi az? bántott valaki?

Jóska: Engem nem. De elmentem Végh Andrishoz, hogy el-kérjem tőle a nemzeti színű magyar zászlót, meg a szindarabos könyvet, meg minden felszerelést.

Mama: Milyen felszerelést?

Jóska (zavarban): Hát... hát... már most megmondha-tom. Ma van március 15-e. Magyarországon ma mindenhol, ahol magyarok laknak, ez az egy gondolat él és zeng a szent fogadás és eskü, hogy: Rabok tovább nem leszünk!

Mama: És mit akartok?, édes kis magyar virágszálam?

Jóska: Meg akartuk ünnepelni a 48-as szent napokat. Foga-dalmat akartunk tenni a szent „lobogóra“ (mutatja), hogy ha kell, hát meghalunk, de nélküle élni csupa keserűség, bánat, amelynek a neve: Szent magyar szabadság. Igen, ezt akartuk! Ezért kértem Andristól az ünnepre való felszere-lést. Már minden nálam volt, amikor hat martalóc jött és így

beszért: Kettye órán belüle, az egész bágáznak motyója kezibe és mars pites mátyárjának, márs pites házájába.

Mama: Borzasztó! Na és?

Margit: És meglátták nálad a zászlót, levente-sapkát és ned is: mars hazája nekije.

Jóska: Mondom, hogy engem nem bántottak. Hanem Végh bácsi megkérdezte, hogy mondják kérem, hát mi az én bűnöm? Miért kell itthagynom házam, földem, mindenem, az őseim sírját is, mikor mindent dolgos két kezem munkájával szereztem. Erre a katona így ordított: Kuss, maga te ne ugassa nekinkje!

Mama: Jaj Istenem!

Jóska: Végh bácsi azt mondta, hogy ő nem ugat. Erre neki estek. Ülötték-verték, rugták. Jaj, Istenem, a gyerekek sikítottak, jaj, jaj, ne bántsák apukát. Végh néni elájult. (Sirva.) Jaj, még most is látom, most is hallom, hogyan sírnak, jajgatnak. Jaj, de rossz rágondolni is... (Mind sírnak, szemüket törülgetik.)

Mama: Gyerekek, bizzunk a jó Istenben, ő a mi Atyánk és az atya, nem hagyhatja el bajbajutott gyerekeit. Imádkozzunk, édes gyermekeim. Imádkozzunk. (A két gyerek összeszeti két kezét. Mama pedig magához öleli őket. (Halkan énekel.) Bus magyarok imádkoznak, stb. (Az énekből egy vagy két versszakot lehet, tetszés szerint.) Most pedig megyek, édes gyerekeim, intézkedni, hogy készen várhassuk az ítéletet, mely hajléktalanná teszi a sorsüldözött magyart. (Sirva el.)

Jóska: Én is megyek, mert még sok elintézni valóm van. (El.)

Margit (a térképét hajtogatja): Nem tudom, ez bűn-e, de a lelkem úgy örül, a szívem úgy dobog, úgy ver és egyre csak azt zengi, hogy nem kell holnap Kropacsek tanító bácsinak elmondani édes hazájának, az ő dicső Szerbiájának főtrajzát. Ha magyar hazámba érek, a legelső lesz elszavalom úgy, hogy az egész világ meghallja azt, hogy

Magyar vagyok, magyar, magyarnak születtem
Magyar nótát dalolt a dajka fölöttem.

Ó, én annyi, de annyi szép könnyfakasztóan gyönyörű verset és magyar nótát tudok. Tudom azt is, hogy:

Piros hajnal, fehér álm, zöld remény. (Vagy más dal.)

IX. Jelenet.

Voltak, Gizi.

Gizi (utrá készen, kis táská a kezében): Szervusz!

Margit: Hova készülsz? Haza?

Gizi: Hazal... Fáj, hogy ilyen körülmények között lehet csak hazamenni. Haza... A mi magyar hazánkba, mely után úgy epedtem. Esténként, mikor becsukott ajtók mögött csendes bé-

kességben együtt ült a család, édesapám másról sem tudott beszélni, csak az ősi magyar földről. Most, hazamegyünk. Haza...

Margit: Haza. És tudod-e Gizikém, hogy éppen akkor érünk haza, amikor millió és millió magyar testvér ajakán fog zengeni a dal, hogy: Turul madár szállj, sehol meg ne állj, vidd el a mi üzenetünk, lesz még magyar nyár. Lesz még kikelet. Gizikém! én olyan boldog vagyok. Ma március 15-e van és a magyar testvéreimmel együtt fogom lengetni a magyar zászlót. Nézd ezt a zászlót, évek óta csak dugdosom, csak rejtegetem és nemsokára szabadon, bátran lengethetem. (Lengeti a zászlót.)

Gizi: Nemsokára, még ma, március 15-én, talán éppen abban az órában, mikor Petőfi Sándor elszavalta a Talpra magyarjád, talán pont abban az órában lengethetjük közösen a zászlót (zsebéből zászlót vesz elő) és gondolatban követhetjük a költőt, hogy „Esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!”

Margit: Esküszünk! Esküszünk!

Gizi: Tudod Margitkám, csak neked mondom meg, nem tudom bűn-e, de a szívem, lelkem úgy örül, úgy ver és egy ütemre mondja, nem kell holnap Kropacsek tanítóbácsinak elmondani azt a magyar nemzetet rágalmazó leckét.

Margit: Nem, nem, soha! Majd otthon, az igazi hazánkban tanuljuk a való igazságot, ha fájdalmas, akkor is. De igazságot tanulunk...

X. Jelenet.

Voltak, Mama.

(Mama—Jóska jönnek együtt. Szomorúak, de Jóska örül is.)

Mama: Kislányaim, ütött az óra. Édesapád Margitkám, már meghozta a kiutasító parancsot. Hontalanok lettünk. Utra kelünk, mint a költöző madarak. Elmegyünk új fészket rakni. Magunkkal innen csak a hitet és a reményt vesszük, hogy igazságot fog tenni az Isten ezeréves nemzetén, melyet oly sokszor sujtott, hogy öntudatra ébressze. Hisszük, hogy nemsokára megszületik az új Nagy-Magyarország és kálváriajárásunk véget ér.

Gizi: Isten veletek rabságban sinylődő magyar testvéreink.

Jóska: Bizzatok a jó Istenben és Magyarország feltámadásában.

Margit: Mielőtt elmennénk, jó anyácskám, bucsuzóul énekeljük el a mi bánatunkat sirató szép dalunkat:

Amerre a fecskék szállnak. (vagy más irredenta ének.)

(Kívül lárma, dörömbölés, kiáltozás.)

Mama: Hát Isten veled, szülőházam... Isten veled, te kis falu... édesanyám, édesapám sirja... Isten veletek... de nem örökre! Nem: a viszontlátással!